

 www.lami.nl/plattelandcoaches

 LaMiUtrecht

 Plattelandscoaches | Utrecht

Plattelandscoaches Utrecht

Evaluatie 1 december 2020 - 30 april 2023

Inhoudsopgave

1	Aanleiding, relevante kaders en opzet evaluatie	3
2	Doel en opzet van het project	5
3	Doelgroep en ontwikkelingen van buitenaf	8
4	Resultaten	9
5	Signalen	17
6	Vooruitblik: Plattelandscoaches 2.0 (2023-2026)	19

Colofon

Datum	10 oktober 2023
Opdrachtnemer	Nicole Lemlijn
Versie	Concept
Documentnummer	UTSP-930511845-6327
Bestuurlijke opdrachtgever	Mirjam Sterk
Ambtelijk opdrachtgever	Chandra Gischler

1 Aanleiding, relevante kaders en opzet evaluatie

Het project Plattelandscoaches is in 2020 gestart vanwege 2 concrete aanleidingen:

1. “Asbest eraf, zonnepanelen erop”

In Statenbrief 2018MME140 is de versnellingsaanpak van asbestdaken beschreven. Naar aanleiding van deze brief hebben Provinciale Staten in september 2018 motie 98 aangenomen om geld vrij te maken voor een nieuwe subsidie “Asbest eraf, zonnepanelen erop”. Uit onderzoek bleek dat de inzet van erfbegeleiders (naar verwachting) het meest effectief is.

2. “Breed inzetbare plattelandscoaches”

In de Landbouwvisie van juli 2018 en de daarvan afgeleide Samenwerkingsagenda landbouw van februari 2019 is beschreven hoe de provincie de transitie naar een circulaire, klimaat neutrale en natuur inclusieve agrarische sector met behoud van een economisch gezond bedrijfsmodel wil faciliteren en ondersteunen. Eén van die ondersteuningsvormen is de inzet van plattelandscoaches die ondernemers helpen bij keuzes die tot de benodigde transitie kunnen leiden. Bij de bespreking van de Samenwerkingsagenda hebben PS in februari 2019 motie 13 aangenomen. Met die motie wordt GS gevraagd om uit te werken hoe plattelandscoaches breder inzetbaar en dienstbaar gemaakt kunnen worden.

Op 21 januari 2020 hebben Gedeputeerde Staten de uitgangspunten vastgesteld voor de inzet van plattelandscoaches om daarmee de eigenaren/ ondernemers te ondersteunen bij het maken van keuzes over de toekomst van hun erf/bedrijf, landbouwtransities en/of versnelling van de aanpak van asbestdaken te stimuleren.

Doelstelling

Met de inzet van plattelandscoaches biedt de provincie Utrecht ondersteuning aan (voormalige) agrarische ondernemers en andere erfeigenaren in het landelijk gebied. Het begeleidingsaanbod heeft tot doel beweging tot stand te brengen. De ondersteuning is gericht op het stimuleren van de transitie naar duurzame landbouw die economisch rendabel is en/of het saneren van de asbestdaken en de energietransitie in het landelijk gebied. Aanvullend kan ook een bijdrage worden geleverd aan:

- de aanpak van Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB's);
- de (mogelijk) daarmee samenhangende problematiek van ondermijning;
- versterking van de verbinding stad-land;
- sociale ondersteuning (bijvoorbeeld bij “stil leed”);
- verbetering van de luchtkwaliteit.
- verlaging van de stikstofuitstoot

Als uitgangspunten gelden:

Integraal aanbod via één centraal aanmeldpunt: Eén coach ondersteunt een bedrijf/eigenaar op maat bij (beslissingen over) de aanpak van verschillende soorten problemen en ontwikkelmogelijkheden, en coördineert de inzet van hierbij benodigde specialisten. De coach vervult hierbij een spilfunctie.

Onafhankelijk: Coaches treden niet op namens de provincie Utrecht. Uiteraard opereren ze wel binnen de (beleids)kaders en -doelen van de provincie.

Vrijwillig en vraaggericht: deelname aan een coaching traject vindt plaats op vrijwillige basis. De (voormalige) agrarische ondernemers en andere erfeigenaren melden zichzelf aan en vermelden daarbij aan welke ondersteuning zij behoefte hebben.

Signalering: informatie uit de coaching trajecten die van belang kunnen zijn voor het provinciale beleid of voor gebiedsprocessen, worden door de projectorganisatie verzameld en op anonieme basis teruggekoppeld aan de provincie.

De Statenbrief 2020RGW39 is besproken in de vergadering van de Statencommissie RGW op 12 februari 2020. Daarin is toegezegd een marktconsultatie uit te voeren naar het meest effectieve organisatie-model. Op basis van de

consultatie hebben Gedeputeerde Staten op 17 maart 2020 gekozen voor een hybride organisatie vorm. Hierbij vervult de provincie een actieve regisserende rol, wordt de operationele organisatie uitbesteed en de begeleiders/coaches ingehuurd.

In totaal is bij aanvang bijna 3.2 mio euro begroot. Met dit bedrag was het mogelijk om 600 deelnemers te ondersteunen, uitgaande van een looptijd van 3 jaar.

Opzet evaluatie

Deze evaluatie beslaat de operationele periode van 1 december 2020 tot en met april 2023. In hoofdstuk 2 is het doel en de opzet van het project beschreven. Hoofdstuk 3 gaat in op de doelgroep en externe ontwikkelingen. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten weergegeven, gevolgd door de financiële verantwoording en de inzet van communicatie. In hoofdstuk 5 is een schets gegeven van de signalen die de coachtrajecten hebben opgeleverd. Als afsluiting van deze evaluatie is in hoofdstuk 6 een doorkijk naar het vervolgtraject (2023-2026) opgenomen, zodat zichtbaar wordt hoe de opgedane ervaringen van de eerste jaren benut zijn.

Wat bespreek je zoal met de Plattelandscoach?

2 Doel en opzet van het project

Nadat op 21 januari 2020 Gedeputeerde Staten de uitgangspunten hebben vastgesteld voor de inzet van Plattelandscoaches, is begin 2020 een kwartiermaker aangesteld. Vervolgens is per 1 mei 2020 het Operationeel Management aanbesteed en per 1 september 2020 de projectmanager. Daarna is de regeling nader uitgewerkt, de website gelanceerd en zijn per 1 december 2020 de Plattelandscoaches gecontracteerd, waarmee aanvragen in behandeling konden worden genomen.

Met name bij aanvang van het project is de kerngroep intensief geconsulteerd en gevraagd om te sparren over de opzet. De kerngroep bestaat uit vertegenwoordigers van gemeenten, NMU, LTO-Noord, Waterschappen, Rabobank, AJK, gebiedscommissie Utrecht-West, Odru en Landbouwnetwerk FoodValley. Tussentijds zijn zij regelmatig bijgepraat en worden zij gevraagd naar reacties op ontwikkelingen.

Het project Plattelandscoaches komt tot stand met medewerking van de volgende samenwerkende partijen: Collectief Utrecht Oost, NAJK, Unie van Waterschappen, Rijn Vecht & Venen, NFO, Rabobank, Natuur en Milieu Utrecht, LTO Noord, Alblasserwaard Vijfheerenlanden, Ondernemerschap Academy, Collectief Eemland, LaMi, Provincie Utrecht.

Figuur 1: Stakeholders Plattelandscoaches

Hieronder wordt nader ingegaan op de regeling, de rollen en interactie van de verschillende partijen die betrokken zijn en een nadere toelichting op de rol van die partijen.

Regeling voor agrarisch ondernemers en erfeigenaren

Bij de afweging van de invulling van de regeling is enerzijds gekozen voor een lage drempel (de eerste uren zijn gratis), maar waarbij vervolgens, als het traject eenmaal loopt en de deelnemer de meerwaarde ervaart, ook wordt gerefereerd aan het ondernemerschap door voor de volgende uren een eigen bijdrage te vragen ('het mag de ondernemer ook iets waard zijn').

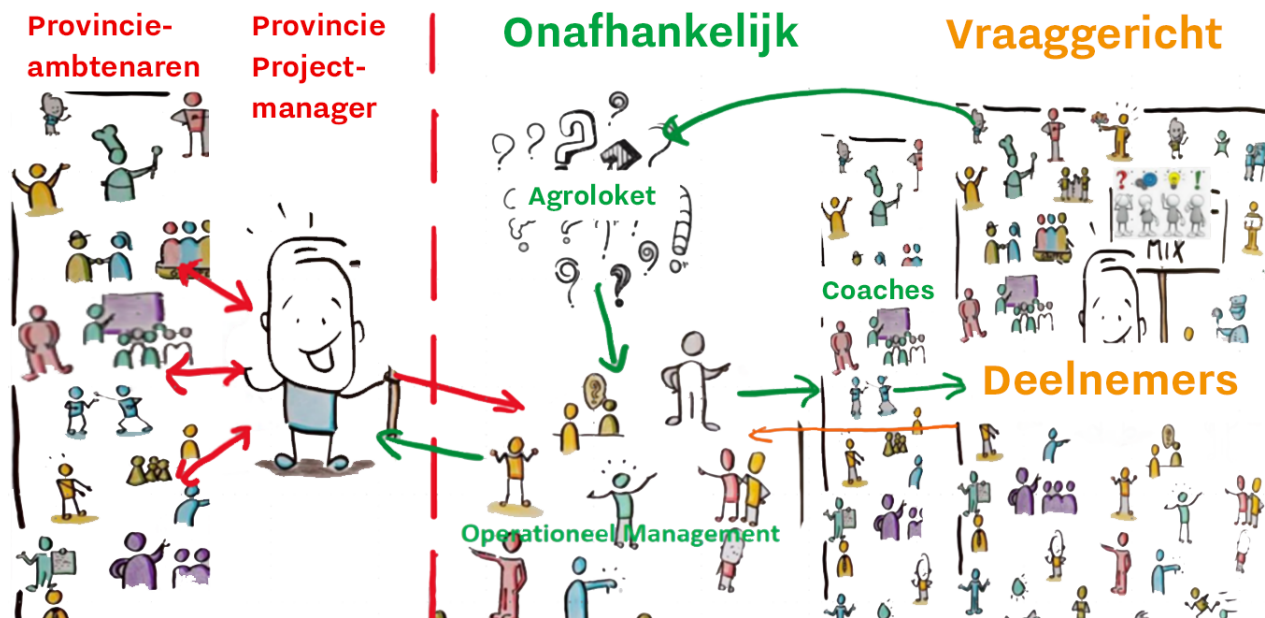
Er is gekozen voor een regeling, een coachingstraject die is opgebouwd uit 2 fasen. Voor de eerste fase zijn 25 uren beschikbaar die door de provincie betaald worden. Indien meer uren nodig zijn, kan nog eens 18 uren worden toegevoegd waarbij een eigen bijdrage voor de ondernemer geldt van 35%. Als blijkt dat voor inhoudelijke kennis een specialist wenselijk is, dan wordt deze binnen deze beschikbare uren ingezet.

Incidenteel heeft een traject nog meer uren nodig. In dat geval zijn de deelnemer en coach vrij om buiten de provincie Utrecht om onderling vervolgafspraken te maken.

Het aanbod van de provincie vertegenwoordigt een marktwaarde van € 4.500 tot € 5.000 per traject. De reacties op dit aanbod 'vanuit het veld' zijn heel positief. Veel ondernemers spreken waardering uit dat de provincie de coaching faciliteert. Vooral bij aanvang is de drempel voor een ondernemer vaak hoog om in advies of begeleiding te investeren. Zodra het traject op weg is en eerste resultaten zichtbaar worden, is de drempel van een eigen bijdrage geen probleem omdat het nut wordt ervaren.

De verschillende rollen

Hieronder worden de belangrijkste rollen nader toegelicht. Om de privacy en onafhankelijkheid te garanderen, is gekozen voor een organisatie die

Figuur 2: Organisatiemodel

grotendeels op afstand staat van de provinciale organisatie. Zowel het agroloket, het operationeel management als de coaches en specialisten opereren op persoonlijke titel en dus niet namens de provincie.

Het organisatiemodel als volgt hieronder toegelicht:

Projectmanager (PM)

De projectmanager werkt voor en namens de provinciale organisatie. Zij ontvangt geen persoonlijke informatie van deelnemers. Contact met de deelnemers loopt via het Operationeel Management (OM). Zo wordt de privacy en onafhankelijkheid optimaal geborgd. De projectmanager (PM) is verantwoordelijk voor de

aansturing van het Operationeel Management, zorgt voor de beschikbaarheid (inhuur) van gekwalificeerde coaches en maximale bekendheid van het coachaanbod. Daarnaast organiseert ze de specialistische ondersteuning.

De samenwerking met strategische partners, zoals gemeenten, LTO, NMU, Rabobank en erfbetreders, is essentieel voor draagvlak voor het project. De PM organiseert en onderhoudt die samenwerking en adviseert daarover de betrokken bestuurders.

Belangrijk is dat de coaches voldoende toegerust zijn om de problematiek op de erven te (onder)kennen en te herkennen. De projectmanager zorgt hiervoor

door de coaches te voorzien van actuele en relevante informatie op het gebied van wet- en regelgeving, subsidies en beleidsontwikkelingen op provinciaal en landelijk niveau.

Operationeel management (OM)

De operationele ondersteuning van de coaches wordt uitgevoerd door een externe partij. Zij zijn verantwoordelijk voor een efficiënte “backoffice” en de matching van coaches met agrarisch ondernemers. Er vindt nauwe uitwisseling plaats tussen het Operationeel Management en de projectmanager.

Het OM heeft (net als de projectmanager) intensief contact met de coaches en komt maandelijks met ze samen om ervaringen en ontwikkelingen te delen. Ook worden er intervisie en kennissessies georganiseerd.

Bij signalen waarbij coaches en/of deelnemers niet tevreden waren over de inzet van specialisten en/of coaches is dit bespreekbaar gemaakt door het Operationeel Management, de projectmanager en de betrokken specialisten. Doorgaans kon het naar tevredenheid opgelost worden. Indien dat niet mogelijk bleek, is besloten om inzet van de coach en/of specialist te beëindigen.

Agroloket

Het agroloket is een loketfunctie die vanuit LTO-Noord wordt georganiseerd. Vanwege de bekendheid bij de agrarische sector is hiervoor gekozen.

Deelnemers melden zich digitaal of telefonisch via het Agroloket. Deze informatie wordt doorgegeven aan het

operationeel management, die vervolgens contact opneemt met de deelnemer. Aan de hand van dit intake-gesprek vindt matching met een coach plaats.

Plattelandscoaches

Via het Dynamisch Aankoop Systeem zijn per 1 december 2020 de Plattelandscoaches geworven.

Na toewijzing door het Operationeel Management biedt de Plattelandscoach de deelnemers onafhankelijke ondersteuning. Op basis van de eerste gesprekken maakt de Plattelandscoach een "routekaart" voor het coachtraject waarin de doelen van het traject worden beschreven.

De coach beschikt over coachvaardigheden maar is als generalist (in feite een soort huisarts) ook goed op de hoogte van de wet-, en regelgeving en de mogelijkheden van het landelijk gebied, het agrarisch bedrijf en plattelandsondernemingen. Als critical friend kan de coach luisteren, kritische vragen stellen, uitdagen en observeren. Waar van toepassing kan de coach ook een onafhankelijke adviesrol vervullen. Daarnaast beschikken de coaches ook over diverse specialismen waarmee ze elkaar kunnen aanvullen. De Plattelandscoach is tevens regisseur bij de inzet van aan het project verbonden specialistisch adviseurs (die binnen de uren van het project kunnen worden ingezet).

Naast het voeren van de gesprekken en andere "casus"-gerelateerde activiteiten wordt van coaches verwacht dat zij deelnemen aan intervisie- en kennisintensieve bijeenkomsten

Specialisten

Als aanvulling op de coaches worden inhoudelijk specialisten ingezet. Binnen het project is hiervoor een specialistenpool ingericht bestaande uit: PPP-agro (mn bodem en biologische landbouw), NMU (energiescans), Van Westreenen (planologie en milieu), LN-Agro (energie en asbest), DLV (m.n. planologie en kringlooplandbouw), HS-advies (financieel en financieringen), Breeschoten & Vernooij, Schep, Witzier&deKoning (taxaties), ABAB (zorgboerderijen), DMSadvies (natuur-inclusief), Advisie-Agroforestry - bedrijfskundig en agroforestry, Flynth-Rombou (RO en Planologie), MooiSticht (ervenconsulent). De ervaring leert dat de coaches veel gebruik maken van elkaars kennis en ook regelmatig van externe specialisten inzetten.

Integraal projectteam

De aanleiding van het project (ondersteunen transitie van de landbouw en asbestsaneringen) heeft raakvlakken met veel beleidsterreinen binnen de provinciale organisatie. Bij de opzet van het project is daarom door vertegenwoordigers van diverse beleidsafdelingen meegedacht, zoals de teams Natuur en Landbouw, Milieu, Ruimtelijke Ordening en de programma's Vrijkomende Agrarische Bebouwing, Ondernijning, Asbest, Duurzame landbouw en Energietransitie.

Inmiddels staat het project en is het projectteam gecombineerd met het VAB-overleg. Signalen die vanuit dit integrale team (inmiddels VAB-Plattelandscoaches genoemd) verder zijn opgepakt zijn bijvoorbeeld; de aanpassing van de subsidie voor zonnepanelen naar een subsidie voor

energie-opslag, meer afstemming met gemeenten over de planologische consequenties van de beëindigingsregelingen, ook aan boeren de kans geven om zowel natuurbeheer uit te voeren en/of gronden te pachten (als versterking van het verdienmodel als zij natuur-inclusiever willen ondernemen).

Het overleg is functioneel en efficiënt. De frequentie is nu elke 3 weken. Als er tussentijds iets is dan weet men elkaar te vinden.

3 Doelgroep en ontwikkelingen van buitenaf

Doelgroep

De provincie Utrecht heeft 2.338 landbouwbedrijven (bron: CBS 2020). In 2010 waren dit nog 2.940 bedrijven. In 10 jaar tijd is dus sprake van een afname van 20%. Ongeveer de helft van de bedrijven zijn melkveebedrijven. De andere helft vertegenwoordigt hokdieren (varkens en kippen), fruitteelt, tuinbouw en akkerbouw. Al deze bedrijven vormen de doelgroep voor het project.

Corona

Het eerste jaar viel samen met de Coronapandemie, met de daaruit voortvloeiende beperkingen van persoonlijk contact. Het heeft enige weerslag gehad op het project, vooral daar waar het gaat om de contacten met de doelgroep. Toch zijn we in dit project, mede dankzij alle digitale faciliteiten en getoonde flexibiliteit, in staat geweest om het traject met succes te starten.

Maatschappelijke opgaven

Het speelveld waarbinnen het Plattelandscoaches-project opereert is de afgelopen periode veranderd. Stond in 2020 de aanpak van de transitie van de landbouw en asbestsaneringen centraal, nu vanaf 2022 ging de aandacht vooral uit naar het terugdringen van de stikstofuitstoot en natuurherstel en de veranderingsprocessen die daarvoor nodig zijn.

De opgaven in het landelijk gebied zijn flink toegenomen, ook in urgentie. Dit leidde binnen de provincie tot de ontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak (GGA) en de opstellen van een uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied (UPLG). De landelijke overheid is bezig met het ontwikkelen van allerlei regelingen. Dit leidt tot veel onduidelijkheid en onzekerheid bij zowel de agrariërs als erfbetreders.

De onduidelijkheid heeft de afgelopen periode bij veel eigenaren tot stilstand geleid. Zij komen nu niet in beweging, vaak ook calculerend, in afwachting van het meest gunstige aanbod. Dit is ook zichtbaar in de lage deelname om gebruik te maken van een Plattelandscoach in de periode medio 2022 tot en met april 2023.

Deze afwachtende houding bij eigenaren botst met de werkwijze van het plattelandscoaches-project dat juist gericht is beweging op gang te brengen.

Type landbouwbedrijf	Aantal in 2010	Aantal in 2020
Melk- en kalfkoeien (>=2 jaar)	1.307	1.134 (49%)
Hokdieren	454	233 (10%)
Akkerbouw	212	223 (10%)
Tuinbouw open grond	370	374 (16%)
Fruit open grond	254	295 (13%)
Aantal bedrijven totaal	2.940	2.338

Tabel 1: Aantallen en typen landbouwbedrijven in 2010 en 2020. Bron: CBS

4 Resultaten

Hieronder zijn de feiten en cijfers verzameld om een beeld te krijgen van de resultaten. Deze cijfers zijn deels gebaseerd op CBS-gegevens. Daarnaast verzamelt het Operationeel Management gegevens aan de hand van informatie van de deelnemers tijdens de aanmelding, het eerste coachgesprek (de zgn. 0-meting) en het eindgesprek (de zgn. 1-meting). Deze evaluatie is gebaseerd op de verzamelde gegevens met peildatum 30 april 2023. Indien een andere peildatum geldt, dan is dit aangegeven.

Financiën

In de begroting van 2020 hebben Provinciale Staten 3.167.000 euro budget beschikbaar gesteld waarmee 600 trajecten gefinancierd konden worden in een periode van 3 jaar. Inmiddels hebben 329 deelnemers zich aangemeld. Dit heeft geleid tot een lagere besteding dan destijds is begroot.

In totaal is tot en met april 2023 een bedrag van € 1.324.000 besteed aan het project. Vanwege onderbesteding is in de jaren 2021 en 2022 € 242.000 vrijgevalen (teruggestort). Derhalve is € 1.566.000 van de middelen gebruikt (ofwel voor het project, ofwel voor vrijval).

Het niet gebruikte deel (€ 1.601.000) is beschikbaar voor de verlenging van mei 2023 tot medio 2026.

Communicatie

Bij aanvang van de Plattelandscoaching was er sprake van een nieuw project, vanuit een overheid georganiseerd. De uitdaging was om én naamsbekendheid te krijgen én het vertrouwen te winnen van de doelgroep. Het project moest bewijzen dat de coach náást de ondernemer staat, onafhankelijk zijn/haar werk kan doen en een hoge mate van kwaliteit biedt. In de communicatie is hier dan ook veel aandacht aan besteed.

Vanuit de ervaring dat er voor aanmelding meerdere impulsen nodig zijn, vanuit verschillende kanalen en liefst van een collega-ondernemer, is de communicatie breed ingestoken via persberichten, artikelen in huis-aan-huis- en vakbladen, informatie op de LaMi-website, berichtgeving via diverse nieuwsbrieven, flyers, filmpjes, social media en gesprekken met stakeholders.

Omdat ook gemeenten een belangrijke rol hebben bij het faciliteren van de transitie én omdat zij ook in nauw contact staan met de agrariërs, is er intensief met gemeenten afgestemd over het project, de uitdagingen waar ondernemers voor staan en de rol die van gemeenten wordt gevraagd.

Concreet is er gebruik gemaakt van de volgende middelen en kanalen.

- Een uitgebreide toelichting van het project (wanneer zet je een plattelandscoach in, hoe zit het aanbod in elkaar, welke ervaringen hebben deelnemers, wie zijn de coaches) en een inschrijfmogelijkheid op een eigen sectie op de LaMi-website (www.lami.nl/plattelandscoaches).
- Artikelen met persoonlijke verhalen van ondernemers en/of plattelandscoaches in diverse agrarische bladen; als Stal en Akker, de Agraaf.
- Filmpjes met ervaringsverhalen en een korte introductie van de Plattelandscoaches via de LaMi-nieuwsbrief.
- Gemeenten die een brief aan alle boeren en/of raadsleden gestuurd hebben met informatie over het project.
- Vaste aanwezigheid op de LaMi-kanalen, zoals maandelijkse nieuwsbrieven - ruim 1300 ontvangers in Utrecht – en berichtgeving via Facebook, zorgt voor regelmatige attentie op het aanbod.
- Zes deelnemende agrariërs werkten mee aan de thema editie van De Aanjager (3382 adressen) met praktijkervaringen rond de plattelandscoaching die zij volgden. Voor een beter bereik is deze editie bovendien separaat naar 300 agrarisch ondernemingen in de gemeente Vijfheerenlanden gezonden, in combinatie met berichtgeving rond het GLB.

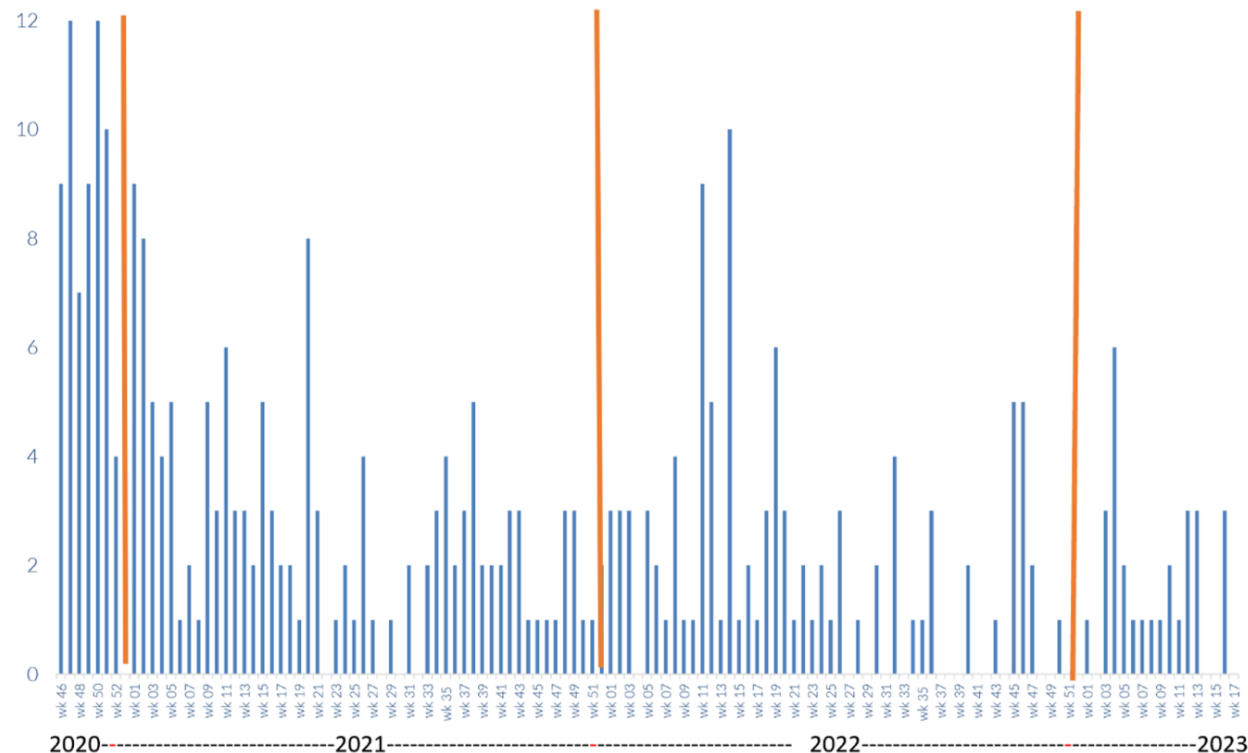
- Aanwezigheid bij diverse bijeenkomsten met als doelgroep agrariërs. Regelmatig is hier het project toegelicht en ontvangen de bezoekers een flyer.
- Hoofdartikel provinciepagina (familie Samsom) in huis-aan-huis bladen in de provincie
- In april/mei 2023, voorafgaand aan de recente openstelling van de beëindigingsregelingen LBV en LBV-plus is een gerichte campagne gevoerd via online- en offlinekanalen.
  - 1300 flyers ingevoegd bij het LTO-ledenblad Nieuwe Oogst
  - 3382 flyers ingevoegd bij de 2e editie Aanjager
  - Advertentie in vakblad Agraaf
  - Online bannering op de website van Nieuwe Oogst gericht op bezoekers vanuit Utrecht, 4000 vertoningen.

In deze campagneperiode zagen we een verhoogd aantal aanmeldingen, passend bij de verwachting.

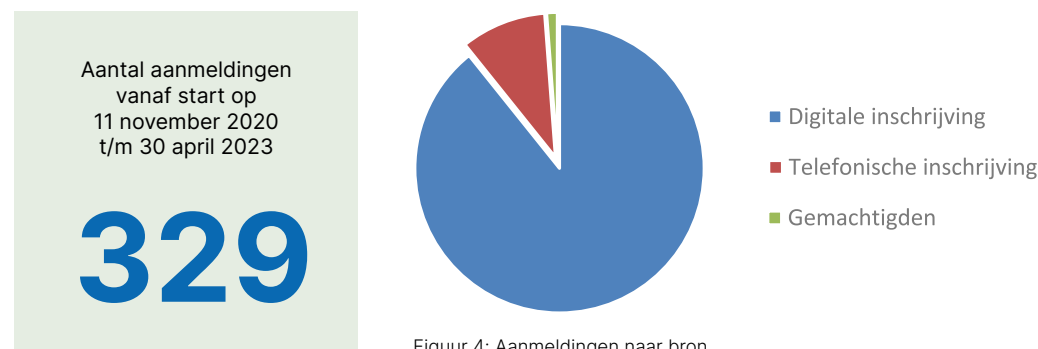
Secundaire doelgroepen als erfbetreders (denk aan voerderleveranciers, veeartsen, adviseurs en accountants) en gemeenten werden uitgenodigd voor een goedbezochte erfbetreders bijeenkomst in januari 2023 met als onderwerp de landbouwtransitie. Daar werd ook het Plattelandscoachesproject toegelicht.

Aantal deelnemers

Tussen 1 december 2020 en 1 mei 2023 hebben zich 329 deelnemers aangemeld. Uitgaande van 2.338 Utrechtse agrarische bedrijven is dat een percentage van 14%.

Figuur 3: Inschrijvingen per week

Figuur 4: Aanmeldingen naar bron

Veruit het grootste gedeelte schrijft zich in via de LaMi-website; Lami.nl/Plattelandscoaches

In vergelijking met projecten elders in den lande is dit aantal deelnemers goed te noemen. Het vergelijkbare project VAB-impuls in de provincie Noord-Brabant (9.000 agrarisch ondernemers) loopt sinds eind 2017. In het 5e jaar heeft VAB-impuls ruim 800 deelnemers. Ook in de Gelderse Vallei loopt sinds begin 2020 het coachingstraject Zicht op de Toekomst en in de provincie Overijssel (6.000 agrarisch ondernemers) zijn via de Erfcoaches actief. De trajecten zijn echter te verschillend van invulling om deze goed met elkaar te kunnen vergelijken.

In bovenstaand grafiek is te zien dat het aantal aanmeldingen fors fluctueert. Bij aanvang waren er direct veel aanmeldingen. Vanwege het besluit in Provinciale Staten en de daaropvolgende voorbereidingen was het immers bekend dat een project met coaches zou worden opgestart. Daarna stabiliseerde het aantal aanmeldingen tot zo'n 2 aanmeldingen per week. In de zomermaanden was daarbij sprake van een 'zomerdip, door vakanties, maar ook vanwege de werkzaamheden op het bedrijf. Vanaf het moment dat de minister 'het kaartje' over het NPLG publiceerde (10 juni 2022) liep het aantal aanmeldingen fors terug.

Deelnemende sectoren

Met 61% deelname is de melkveehouderij sterk vertegenwoordigd. In vergelijking: 49% van de landbouwbedrijven in de provincie Utrecht is een melkveehouderij.

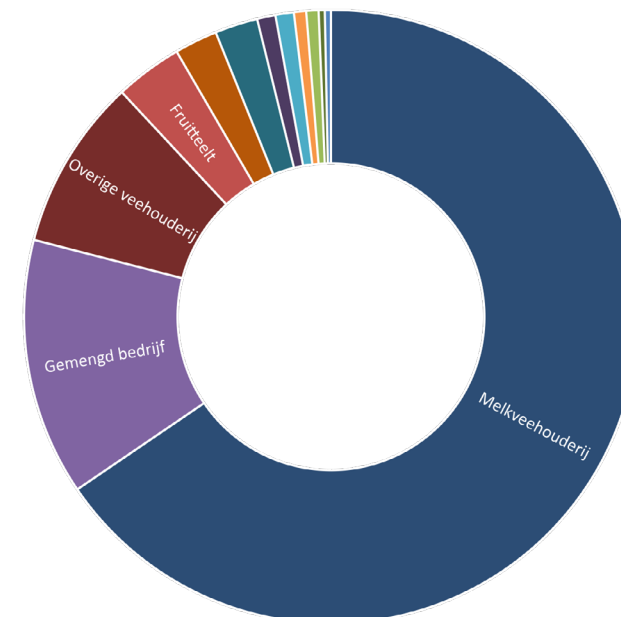
Hoofdactiviteit	Aantal	Percentage
Boomkwekerij	1	0%
Fruitteelt	11	3%
Geitenhouderij	2	1%
Gemengd bedrijf	42	13%
Kalverhouderij	3	1%
Loonbedrijf	2	1%
Melkveehouderij	203	61%
Overige veehouderij	28	9%
Pluimveehouderij	1	0%
Tuinbouwbedrijf	4	1%
Varkenshouderij	8	2%
Veehouderij	7	2%
Erfeigenaar	19	6%
Totaal	331	100%

Tabel 2: Aantal deelnemers per sector

Daarnaast kunnen ook andere erfeigenaren deelnemen. Deze zijn vaak de eigenaar van een voormalig agrarische locatie. Zij vormen 6% van het aantal deelnemers.

Thema genoemd bij aanmelding

Nadat de deelnemer zich (digitaal of telefonisch) heeft aangemeld vindt een telefonisch intakegesprek plaats door het operationeel management. Zij vragen

Figuur 5: Hoofdactiviteit van aanmelders

wat het voornaamste coaching thema is, zodat ze een passende coach aan de deelnemer kunnen koppelen.

Ruim 40% van alle deelnemers meldt zich in eerste instantie aan vanwege een (coachings)behoefte rondom economisch rendabele landbouw en de zoektocht om het bedrijf verder te ontwikkelen. 15% neemt deel vanwege (het initiëren van een) bedrijfsoverdracht. Asbest is voor 9% het initiële thema in de intake.

De aanleiding voor de vraag naar een plattelandcoach per thema:

- Bedrijfsbeëindiging (25)
- Bedrijfsovername & -overdracht (42)
- Circulaire landbouw & kringlooplandbouw (7) met deelonderwerpen:
  - reststromen (1)
  - bodemkwaliteit (2)
  - kringloop (4)
- Natuurinclusieve landbouw (21) met deelonderwerpen:
  - versterken biodiversiteit (4)
  - behoud & herstel natuur en landschap (12)
  - natuurgerichte samenwerking (5)
- Klimaatneutrale landbouw (7) met deelonderwerpen:
  - energiebesparing (2)
  - productie duurzame energie (3)
  - verminderen emissies (2)
  - vastlegging CO₂ uitstoot
- Asbest (16) met deelonderwerpen:
  - zon erop, dak eraf (16)
- Verbinding stad & land (12) met deelonderwerpen:
  - recreatie (3)
  - korte keten (9)
- Gezondheid (29) met deelonderwerpen:
  - persoonlijke vraagstukken (12)
  - samenwerking met familie & medewerkers (2)
  - vitaliteit (5)
  - samenwerking externen (10)
- Economisch rendabele landbouw (118) met deelonderwerpen:
  - bedrijfsontwikkeling (65)
  - bedrijfsverbreiding (20)

Figuur 6: Hoofdthema's in de aanvragen

- bedrijfsbeëindiging (21)
- bedrijfsverplaatsing (2)
- financiën (10)

O-Meting

Na matching door het OM (Operationeel Management) neemt de coach tijdens het eerste gesprek een 0-meting af bij de deelnemer. Daarin wordt de vraag nader onderzocht en geïnventariseerd of er nog andere thema's aan de orde zijn. Deze inventarisatie geeft een goed beeld van de onderliggende (coaching) behoefte

van de deelnemers. De uitkomsten laten zien dat 42% zich weliswaar inschrijft vanwege de economische situatie op het bedrijf, maar dat de onderliggende uitdagingen op ander vlakken liggen. De onderliggende thema's zijn gelijkmatiger verdeeld. Overigens kunnen deelnemers hier meerdere thema's aangeven. Zo wordt bijvoorbeeld bij 17% thema's rondom gezondheid, persoonlijke vraagstukken, vitaliteit en samenwerking besproken. Houdt 11% zich actief bezig met natuurinclusieve en/of kringloop- landbouw en is 11% bezig met het activeren van de verbinding tussen stad en land. Het thema asbest is in 10% een gespreksthema.

0-meting; binnen 2 gesprekken worden thema's geïnventariseerd:

27% Economisch rendabele landbouw

- bedrijfsontwikkeling
- bedrijfsverbreding
- bedrijfsverplaatsing
- financiën

11% Bedrijfsovername & -overdracht

- bedrijfsovername
- bedrijfsoverdracht

5% Bedrijfsbeëindiging

- Bedrijfsbeëindiging

17% Gezondheid

- persoonlijke vraagstukken
- samenwerking familie & medewerkers
- vitaliteit
- samenwerking externen

8% Natuurinclusieve landbouw

- versterken biodiversiteit
- behoud & herstel natuur en landschap
- natuurgerichte samenwerking

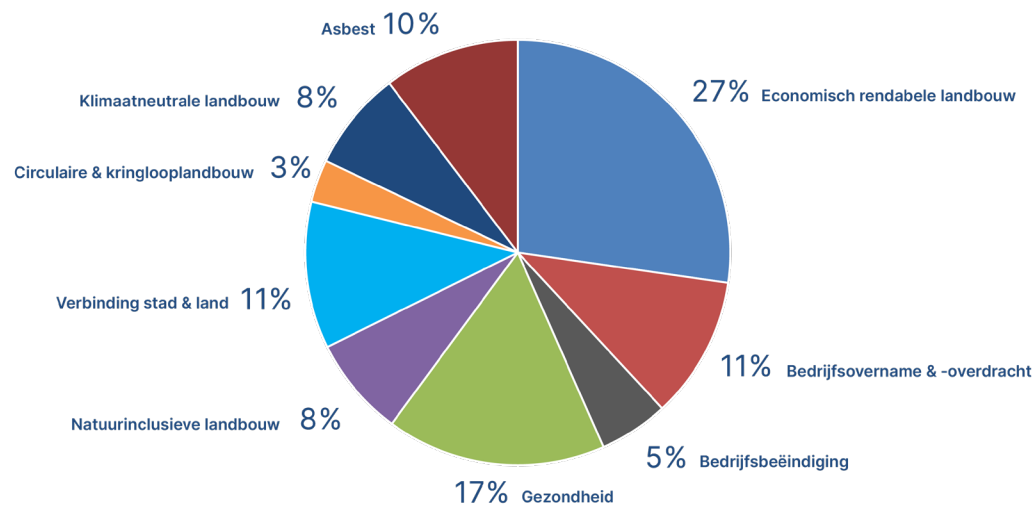
11% Verbinding stad & land

- recreatie
- korte keten

3% Circulaire & kringloop landbouw

- reststromen
- bodemkwaliteit
- kringloop

0-meting; binnen 2 gesprekken worden thema's geïnventariseerd:

Figuur 7: Inventarisatie van thema's

8% Klimaatneutrale landbouw

- energiebesparing
- productie duurzame energie
- verminderen emissies
- vastlegging CO2 uitstoot

10% Asbest

- zon erop, dak eraf
- sloopregeling

1-meting

Tijdens het laatste coaching gesprek neemt de coach een evaluatie en 1-meting af bij de deelnemer. Daarnaast wordt een eindverslag opgesteld. Dit eindverslag wordt gedeeld met de deelnemer(s). De uitkomsten van de evaluatie en 1-meting worden geanonimiseerd teruggekoppeld aan de provincie.

Thema Peildatum 30 april 2023	Intake thema's	0-meting thema's	1-meting thema's	Resultaten op thema
Aantal trajecten	329 deelnemers ingeschreven	293 trajecten, gemiddeld 2,8 thema's	131 trajecten afgerond, gemiddeld 2,5 thema's	Waarvan een positief resultaat per thema
Economisch rendabele bedrijfsvoering	138	227	97	86
Bedrijfsovername & - overdracht	50	90	27	19
Bedrijfsbeëindiging	25	44	11	10
Gezondheid	36	139	90	88
Natuurinclusieve landbouw	19	63	26	22
Verbinding stad & land	18	93	30	24
Circulaire & kringlooplandbouw	6	27	14	12
Klimaatneutrale landbouw	8	63	18	14
Asbest	28	86	32	28

Tabel 3: De absolute resultaten bij afronding (1-meting)

Bij de 1-meting wordt ook in beeld gebracht welke keuzes er naar aanleiding van het traject zijn gemaakt, welke stappen de ondernemer/erfgenaam tijdens het traject heeft gezet en welke hij/zij van plan is de komende jaren te zetten.

Op 30 april 2023 zijn 148 trajecten afgerond, waarvan 131 met een 1-meting en evaluatie. Het Operationeel Management voert steekproefsgewijs telefoongesprekken met oud-deelnemers om de uitkomsten te verifiëren. In enkele gevallen vindt geen 1-meting plaats, meestal omdat de ondernemer hier niet toe genegen is.

In bovenstaande tabel is bijvoorbeeld in de kolom 'intake thema's' te zien dat 138 van de 329 deelnemers bij intake aangeven dat ze willen sparren over de economische situatie van hun bedrijf. Als vervolgens na uiterlijk 2 gesprekken door de coach de 0-meting wordt afgenomen dan wordt het economische aspect in 227 van de 293 trajecten genoemd (77%). Hierbij rekening houdend dat bij de 0-meting meerdere thema's kunnen worden aangegeven.

Bij de afronding van het traject wordt bij de 1-meting bij 97 van de 131 trajecten het economische aspect genoemd (74%).

Dit is een lager percentage dan bij de 0-meting. Een verklaring kan zijn dat men bij de 0-meting nog voor het containerbegrip 'economie' kiest, terwijl men tijdens de coaching de keuze maakt om een eigen product in de markt te zetten, waardoor men bij de 1-meting 'verbinding stad & land' invult.

Van deze 97 economie-onderwerpen bij de 1-meting vindt men in 86 situaties dat hier een positief resultaat uitgekomen is, dus dat men ten aanzien van dit thema verder is gekomen door bijvoorbeeld meer inzicht of het kunnen maken van concrete keuzes.

Een opvallend punt dat uit de cijfers blijkt is dat 'gezondheid' (in de breedste zin van het woord) een belangrijk thema is tijdens de gesprekken. Het is ook een gevoelig onderwerp, waarbij het belangrijk is dat er voldoende vertrouwen is in de coach. Zeker in de huidige tijd is het bijzonder waardevol dat hier binnen het project veel aandacht voor kan zijn.

Asbest blijkt niet vaak aanleiding om als deelnemer voor een coachtraject te kiezen. Een verklaring hiervoor is dat het aanpakken van asbestdaken en investeren in zonnepanelen veelal onderdeel is van het (door)ontwikkelen van het bedrijf en daarmee een gevolg is van andere ondernemersbeslissingen. Als men bijvoorbeeld een stal vervangt door een gebouw voor een nevenactiviteit dan wordt het oude gebouw met asbestdank gesloopt en plaatst men op het nieuwe dak meteen ook zonnepanelen.

Totaal trajecten in behandeling	Afgerond	Totaal uren afgeronde trajecten	Deelnemers die gebruikmaken van fase 2	Gemiddelde uren traject	Waarvan gemiddelde uren spec./traject	% uren specialist
287	129	4214	70%	33	6,5	20%

Tabel 4: Cijfers coaches en specialisten

Cijfers coaches en specialisten nader geanalyseerd

In april 2023 is een aantal resultaten nader geanalyseerd, zie de tabel op de volgende pagina.

Met deze analyse wordt zichtbaar hoeveel trajecten lopen, hoeveel trajecten zijn afgerond, welk percentage gebruik maakt van de tweede fase, in welke mate specialisten worden ingezet en wat de waardering is van de deelnemer.

In totaliteit blijkt uit de cijfers dat 70% van de deelnemers gebruik maakt van de tweede fase, waar sprake is van een eigen bijdrage. Gemiddeld wordt in de trajecten van maximaal 43 beschikbare uren 33 uren gebruikt. Binnen deze uren wordt gemiddeld 6,5 uren gebruik gemaakt van de specialist.

Plattelandscoaches
worden gemiddeld
gewaardeerd met een

8,5

Specialisten
worden gemiddeld
gewaardeerd met een

7,3

Waardering coaches, specialisten en het project in het algemeen

De plattelandscoaches worden gemiddeld gewaardeerd met een 8,5. N=131. Er zijn in totaal 148 trajecten afgerond, waarvan 131 trajecten zijn afgerond met een volledige evaluatie.

Er zijn in totaal 9 plattelandscoaches. Het project is met 11 coaches gestart. Eén coach heeft vanwege een ander carrière pad afscheid genomen en van één coach hebben wij tussentijds afscheid genomen vanwege kwaliteitsoverwegingen in de samenwerking.

Bij 86 van de 131 afgeronde trajecten is gebruik gemaakt van de inzet van een specialist naast de coach. Ook de inzet van de specialisten worden bij afronding van een traject geëvalueerd. De waardering kan bijdragen aan de mate van inzet voor een vervolg.

De gemiddelde waardering voor een specialist ligt op 7,3 (N=86). Hier blijkt een grote variatie per specialist. De coaches hebben hier inzage in, waardoor ze deze informatie kunnen gebruiken bij toekomstige inzet.

Het project oogst al met al veel waardering. Met name de onafhankelijkheid en de kwaliteit worden goed gewaardeerd. Zo is de waardering voor de provincie

voor het opzetten van dit project een 8,7 en geeft men het feit dat men heeft deelgenomen een 8,4.

Bij 74% van de deelnemers is het vooraf beoogde resultaat bereikt. Of in een traject het resultaat voor 100% haalbaar is, hangt ook van het thema af. Bijvoorbeeld bij een bedrijfsovername, of de omzetting van een gangbare naar een duurzame bedrijfsvoering vraagt de omzetting meer tijd dan een coachtraject biedt.

De kans dat men een ander een plattelandscoach traject aanbeveelt is 92%.

Al met al is de ervaring dat de trajecten een tijdsbeslag nemen van 0,5 tot 3 jaar. Met name door de onduidelijke regelgeving zijn veel trajecten tijdelijk 'on hold' gezet.

Evaluatie na 148 afgeronde trajecten van in totaal 131 deelnemers:

- Het is goed dat de provincie dit project heeft geïnitieerd: 8,7
- Ik ben blij dat ik heb deelgenomen: 8,4
- Ik beoordeel de plattelandscoach met: 8,5
- Ik beoordeel de specialist met: 7,3
- In hoeverre is het beoogde resultaat bereikt: 74%
- De kans dat ik dit traject aanbeveel: 92%

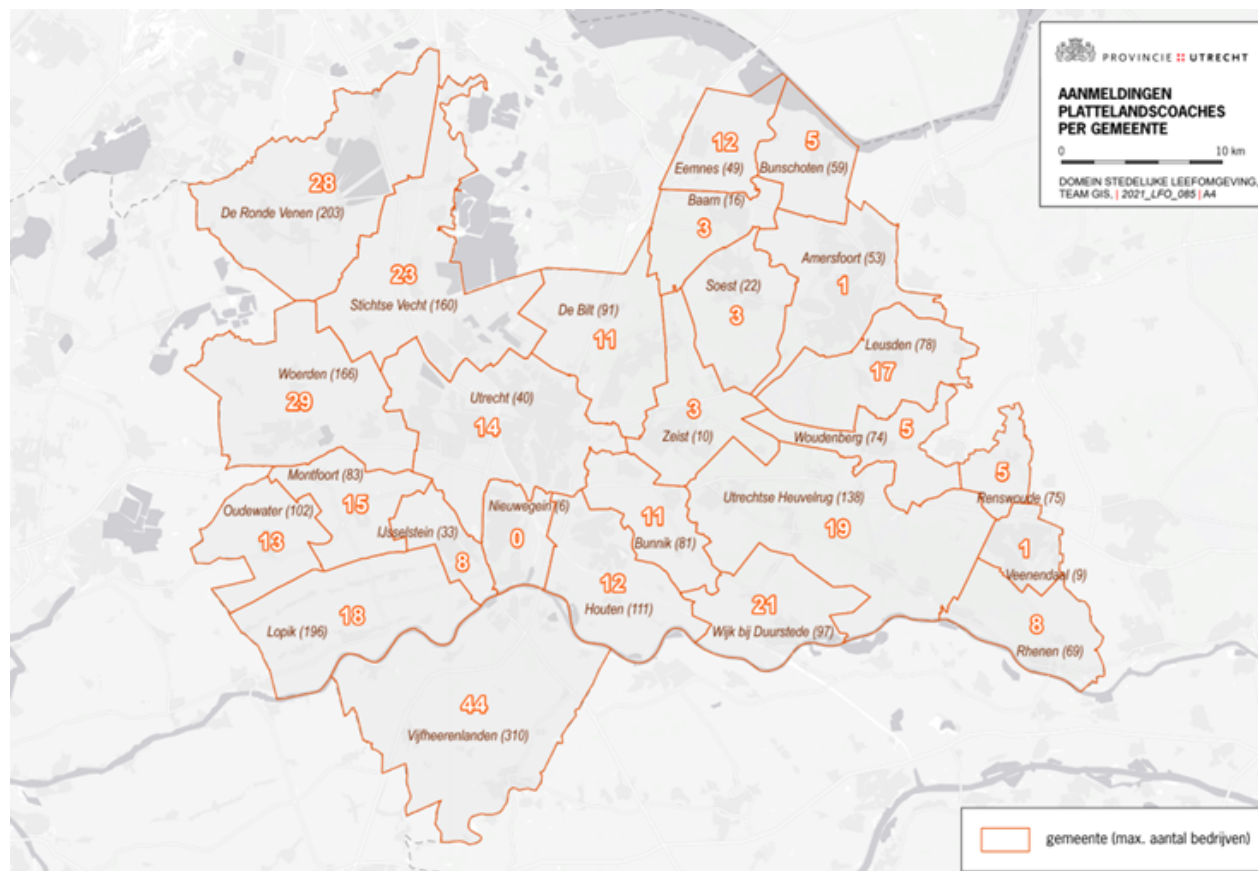
Resultaten per gemeente en aanverwante problematiek

Hieronder is in beeld gebracht hoe de deelnemers verspreid zijn over de 26 gemeenten. Hieruit blijkt dat de deelname goed verdeeld is. Gemeenten met

veel agrarische bedrijven hebben ook de meeste deelnemers en dat loopt evenredig af naar de gemeenten met weinig agrarische bedrijven. Behalve in de gemeente Nieuwegein (met slechts 6 agrarische bedrijven) wordt in alle gemeenten gebruik gemaakt van de Plattelandscoaches.

Uit navraag bij de coaches blijkt dat bij 30% van de trajecten overleg met de gemeente wenselijk is. Vanwege de plannen van de ondernemers zijn vaak planologische wijzigingen nodig. Dit wordt nog versterkt bij deelname aan de beëindigingsregeling, waar deelname alléén mogelijk is als de gemeente bereid is om tot wijziging van het omgevingsplan over te gaan. De ondernemer en de gemeente moeten het dan samen eens kunnen worden over de door de ondernemer gewenste toekomstige invulling. Het is voor de ondernemer prettig als hij samen met een coach, waar hij vertrouwen in heeft, het traject met de gemeente kan ingaan.

Gemeenten waarderen de bijdrage van de onafhankelijke plattelandscoach (en/of de specialisten) bij deze processen. Dit omdat ze als professional in staat zijn om verzoeken zodanig te presenteren dat ze ambtelijk goed opgepakt kunnen worden. Coaches zijn in staat om zowel de taal van de boer als van de overheid te spreken. Daarnaast weet de coach de weg te vinden in ambtelijke organisaties (provincie en gemeente). De ondersteuning resulteert bij veel casussen in een principeverzoek (verzoek tot meewerken aan een herbestemming) voor een toekomstplan. Vanwege de belangrijke rol van gemeenten in de transitie (bijvoorbeeld bij planologische ontwikkelingen) is er gedurende het project in toenemende mate energie gestoken in de afstemming met gemeenten.

Figuur 8: Verspreiding van deelnemers over de gemeenten.

5 Signalen

Een van de doelen van het project is het ophalen van knelpunten en signalen, die de beoogde transitie in de weg staan. In de loop van het project zijn diverse signalen naar voren gekomen die waar mogelijk zijn doorgespeeld naar relevante collega's binnen de provincie, het Rijk of gemeenten.

Zo is de subsidieregeling voor opwek van energie aangepast en is de focus op opslag gelegd. Ook zien we dat de provincie actief zoekt om gronden beschikbaar te stellen voor extensivering. Ook de looptijd van pachtgronden, die éénjarig was, wordt nu door zowel provincie als de Terreinbeherende Organisaties (TBO's) onder de loop genomen om deze langjarig aan te bieden.

Natuurlijk komen deze aanpassingen niet alleen tot stand dankzij de signalen van de Plattelandscoaches. Het zijn vaak de signalen uit meerdere richtingen die uiteindelijk tot aanpassingen leiden.

Illustratie van signalen

Onderstaande lijst geeft een illustratie van de breedte van de signalen.

- Agrariërs geven aan graag te verduurzamen of anderszins hun koers te wijzigen, maar dat regelgeving belemmert. Planologische hindernissen zoals herbestemming of

onduidelijkheid rond stikstofregelgeving worden veel genoemd. Als ze toch overleg zoeken voor een herbestemming, met de gemeente heeft deze vaak onvoldoende capaciteit om ondernemers te woord te staan en mee te denken. Hierdoor worden ideeën op voorhand niet uitgewerkt of uitgevoerd.

- Boeren die willen verduurzamen hebben meer grond nodig. Dit kan in de vorm van eigendom of langjarige pacht. Bij grondverwerving in de nabijheid van de Groene Contour of NNN zijn TBO's vaak concurrent. Beide aspecten werken belemmerend bij een omschakeling naar een duurzamere bedrijfsvoering.
- TBO's geven het beheer van de natuurgronden vaak uit aan loonwerkers. Boeren zijn van mening dat ook zij een goede kandidaat kunnen zijn om deze werkzaamheden uit te voeren. Ze zijn bereid hiertoe te investeren. Natuurbeheer kan een bijdrage leveren aan het verdienmodel.
- Ecosysteemdiensten kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het verdienvermogen van de grondgebonden ondernemer. Die wil zijn bedrijfsvoering extensiveren en wil intensiveren op de levering van ecosysteem diensten. Een reële arbeids- en kostenvergoeding voor de ecosysteemdiensten is daarbij een voorwaarde.
- In de gangbare landbouw zijn er veel betrouwbare kengetallen die in een lange periode zijn ontwikkeld. Bij nieuwe (duurzame)

verdienmodellen ontbreken deze voor een belangrijk deel. Er is weinig bekend ten aanzien van gewaskennis, opbrengsten, verwerking en afzet. Dit vormt een drempel voor de ondernemer én voor financiers.

- Het energienet is 'vol', waardoor er voorlopig geen ruimte is voor grootschalige aanleg van zonnepanelen en/of windmolens.
- De veelheid aan nieuwe regels en de politieke discussies leiden tot onduidelijkheid en angst om dingen verkeerd te doen. Bedrijfsbeslissingen en ook toekomstbestendige keuzes worden daardoor uitgesteld.
- Boeren voelen zich behalve eigenaar ook rentmeester. In deze perceptie staat stoppen gelijk aan falen, en daardoor is hij /zij bereid om lang door te gaan (ook zonder rendement en zelfs tegen beter weten in).
- Als de boer geen perspectief meer ziet, maar 'boeren' de levenswijze is, komt het welzijn in het gedrang. Dit kan tot zorgelijke situaties leiden (depressie, keuze voor criminaliteit, etc.).
- Een andere visie op de agrarische onderneming door de opvolger vergroot soms de generatiekloof. Dit leidt tot discussie en soms tot frictie. De dynamiek en sociale controle in de agrarische doelgroep onderling veroorzaakt ook aarzeling om stappen te zetten.
- De transitie is complex. Verhalen

in de pers en op social media gaan vaak over de boeren en zetten de sector dikwijls in een negatief daglicht. Juist in deze situatie is het extra belangrijk om actief verbinding te blijven zoeken met de sector.

Veel genoemd signaal: de rol van gemeenten bij de transitie en hun knelpunten

Zoals aangegeven hebben 30% van de deelnemers plannen die mogelijk planologische consequenties hebben. Om toekomstplannen verder te brengen, is ook beweging in bestaande routines bij gemeenten en provincie cruciaal. Een open en verkennende benadering is wenselijk. Eigenaren geven bestemmingsverandering aan als één van de belangrijkste door hen ervaren knelpunten.

Als bijvoorbeeld een bestemmingswijziging nodig is van een veehouderij naar een niet-agrarische bedrijvigheid (zoals recreatie of zorg), dan wordt dit als het een niet agrarische nevenactiviteit betreft vaak toegestaan. Echter, als men met de veehouderij wil stoppen en van de nevenactiviteit de hoofdactiviteit wil maken, dan worden de regels strenger. De provincie en gemeente toetsen dan nadrukkelijker of deze activiteit wel in het buitengebied thuishoort en/of deze activiteiten belemmerend zijn voor de omliggende bedrijven. Als gevolg van de onzekerheid en lange wachttijden die dit met zich meebrengen voor de agrariër, kiest hij dan vaak toch maar voor het (tijdelijk) behouden van de agrarische bestemming. Er blijven daarmee kansen voor de eigenaar, voor de omgeving én voor de opgaven liggen.

Personeelstekorten

Veel gemeenten kampen met personeelstekorten, zeker ook op het terrein van ruimtelijke ordening. Dit leidt allereerst tot een lange doorlooptijd voor de behandeling van plannen. Daarnaast kan het ook 'afvinken van de regelgeving' in de hand werken: dat levert immers op korte termijn tijdswinst op. Meedenken in mogelijkheden kost meer tijd vanwege verdieping, gesprekken en locatiebezoek. Inhuur is in veel gemeenten eerder regel dan uitzondering. De regelmatige wisseling van ambtenaren is voor de voortgang niet bevorderlijk. Tenslotte kan ook de aanloop naar inwerkingtreding van de Omgevingswet per januari 2024 het tempo in de behandeling van een ruimtelijk plan beïnvloeden.

6 Vooruitblik: Plattelandscoaches 2.0 (2023-2026)

Gezien de hoge waardering voor het project en de grote opgave die op de sector afkomt, hebben Provinciale Staten op 29 juni 2022 besloten om het project Plattelandscoaches tot 2026 voort te zetten tot medio 2026 en hiervoor het resterende budget van 1,6 miljoen euro beschikbaar te stellen. PS achten het ook wenselijk dat agrarische ondernemers vaker een beroep op een plattelandscoach kunnen doen én dat de provincie Utrecht het aanbod van Plattelandscoaches structureel inzet.

Gedeputeerde Staten hebben daarop besloten om het project Plattelandscoaches voort te zetten met behoud van de volgende uitgangspunten:

- De vraag van de ondernemer staat centraal;
- Onafhankelijke coaching, begeleiding, sparringpartner en/of advies;
- Privacy van de deelnemer is gewaarborgd;
- 25 uren 'gratis', 18 uren met eigen bijdrage (35%);
- Ondersteuning betreft zowel door coaches als specialisten.

Ondernemers en erfeigenaren kunnen aan een coachtraject deelnemen binnen de volgende kaders:

- Men heeft nog niet eerder deelgenomen;
- Men heeft eerder deelgenomen, maar nu is sprake van een ander hoofdthema;
- Men heeft eerder deelgenomen en wil een vervolg

op hetzelfde hoofdthema. In dat geval dienen bij het eerste traject de uren van zowel fase 1 als fase 2 volledig benut te zijn.

Aanpassingen

Met de ervaringen van de voorgaande 3 jaren is er veel geleerd. Tegelijkertijd wijzigt de omgeving snel. Dit maakt dat een flexibele houding en wendbare organisatie van belang. Gezien de waardering voor het project blijft de invulling op hoofdlijnen hetzelfde, maar er zijn enkele aanpassingen.

Hieronder worden de aanpassingen genoemd:

Agroloket

De afgelopen jaren is gebleken dat een aparte organisatie (het agroloket) voor de aanmelding onvoldoende toevoegt. Daarom is besloten om de aanmelding rechtstreeks via het Operationeel Management te laten lopen. Hierdoor zijn er minder schakels en daarmee kortere en snellere lijnen.

Coaches

Dankzij het vroegtijdig besluit van PS was het mogelijk om tijdig met de werving van coaches voor de periode tot medio 2025 te beginnen. Daarmee kon ook de continuïteit van de lopende trajecten gewaarborgd worden. Bij de werving is kritisch gekeken naar wat nodig is aan specialisme en

kwaliteit. Dat heeft geleid tot het opnieuw aanstellen van 6 coaches, is van 3 mensen afscheid genomen en zijn 2 nieuwe coaches geworven. Op deze manier beschikken we voor de nieuwe looptijd over een pool van hoge kwaliteit met diverse expertise. Ook gezien de enorme landelijke behoefte aan expertise is het belangrijk dat deze groep in een vroeg stadium gecontracteerd is.

Afstemmen met gemeenten

Gezien het grote aantal trajecten dat met herbestemmingen te maken heeft (en dat aantal stijgt verder) zal ook de komende periode veel aandacht worden besteed aan zowel het afstemmen met gemeenten en binnen de provincie als het gaat om de planologische processen. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met onder andere het VAB-project.

Duidelijker beschrijving transitie-stappen bij afronding traject

Ondanks dat de resultaten een goede indruk geven van de thema's die voor ondernemers spelen en de stappen die er gezet worden, zien we ruimte voor verbeteringen in de monitoring. Daarom zijn de sjablonen vanaf 1 mei 2023 zodanig aangepast dat zowel de thema's duidelijker en meer onderscheidend zijn, maar ook dat er een beter beeld is van de transitiestappen die ondernemers zetten. Daarnaast wordt uitgebreider in beeld gebracht hoe de planologische processen in de gemeenten lopen.

Thema's	Optie 1	Optie 2	Optie 3
Ondernemerschap	Gelijk	Ander ondernemerschap	Stopt als ondernemer
Sectoren	Gelijk	Een andere agrarische sector	Een andere niet-agrarische sector
Bedrijfsvoering	Gelijk	Verbreding binnen agrarisch / natuur(beheer)	Multifunctioneel (toevoeging niet-agrarische tak)
Oppervlakte bedrijf	Gelijk	Meer	Minder
Aantal dieren hoofdtak (melkvee)	Gelijk	Meer	Minder
Energie	Gelijk	Meer energieopwekking (voor eigen gebruik)	Meer energieopwekking (meer dan voor eigen gebruik) en eventueel meer eigen gebruik door plannen om bedrijfsprocessen te elektrificeren
Asbest	Gelijk n.v.t.	Deel saneren	Alles saneren
Mate van natuurinclusiviteit	Gelijk	Meer	Minder

Tabel 5: Invulbare tabel voor deelnemers

Met name door het invullen van bovenstaande tabel krijgen we meer inzicht. Daarbij vroegen we het volgende: *Op welk van volgende thema's denkt u ten gevolge van het coachtraject in de komende jaren een verdere ontwikkeling en/of verandering door te voeren? (Kruis per regel het blok aan dat van toepassing is)*

Communicatie

Ook de komende jaren zal er veel aandacht blijven voor de communicatie. Dit om de bekendheid van het project hoog te houden richting ondernemers en gemeenten en andere stakeholders en hen

te informeren over relevante ontwikkelingen en deelnemers te werven.

Het continue aanwezig zijn vereist dat communicatie op verschillende wijze, met een goede timing, in een ruim voldoende frequentie aanwezig moet zijn. Dit zal weer op diverse manieren vorm krijgen, te denken aan 1-op-1 contacten, presentaties door Plattelandscoaches, het delen van content d.m.v. video en artikelen via de bekende kanalen en social media van LaMi en provincie, gerichte distributie van flyers en advertenties en free publicity, waar mogelijk, in vakmedia (fysiek en online).

Overig aanbod provincie

Naast het project Plattelandscoaches zal de provincie agrarisch ondernemers ook faciliteren met een betere toegankelijkheid van medewerkers binnen de provincie (door middel van het aanstellen van relatiebeheerders), de VAB-aanpak en het LaMi-platform:

- Nieuwe functie: relatiebeheerders voor boeren. De provincie richt een Vraagbaak Landbouw in als laagdrempelig en vertrouwd aanspreekpunt voor agrariërs. Hiermee wordt het voor hen makkelijker om toegang te krijgen tot de provincie en antwoord te krijgen op (hulp) vragen. Het instellen van een duidelijk en toegankelijk aanspreekpunt moet bijdragen aan het verbeteren van de relatie tussen de provincie en de agrarische sector. Bovendien biedt het een goede mogelijkheid om signalen uit de sector op te vangen en binnen de organisatie te delen.
- Via de VAB (vrijkomende agrarische bebouwing) -aanpak worden stimuleringsinstrumenten ontwikkeld met als uiteindelijk doel om ondernemers meer perspectief te bieden als ze hun agrarisch bedrijf beëindigen.
- LaMi: Met dit platform biedt de provincie een platform voor duurzame initiatieven en informatie over regelingen.

Structurele invulling Plattelandscoaches?

Naast verlenging tot 2026 hebben Provinciale Staten via een motie op 29 juni 2022 besloten dat het gewenst is dat ondernemers structureel gebruik kunnen maken van Plattelandscoaches.

Inmiddels heeft ook het ministerie van LNV de opzet van Sociaal Economische Begeleiding (SEB) hoog op de agenda staan en wil ze deze ondersteuning landelijk financieren (zo blijkt ook uit de brief van 25 november 2022 van minister Adema). Voor de jaren 2023 en 2024 is alvast 64 miljoen euro vrijgemaakt. Over de invulling wordt intensief met zowel provincies als andere partijen gesproken.

LNV heeft de volgende uitgangspunten benoemd:

- Het systeem moet de agrarische ondernemers optimaal bedienen
- Het systeem moet voldoen aan de randvoorwaarden van transitiefonds en de moties uit de Tweede Kamer
- Het systeem moet juridisch (EU & NL) houdbaar zijn
- Een aantal provincies heeft al een regeling of is er een aan het opstellen
- Een aantal provincies geeft aan geen eigen regeling te kunnen opstellen
- Er komt een landelijk systeem kwaliteitsborging.

Uit de overleggen komt naar voren dat LNV de voorkeur heeft voor één landelijke regeling, opgezet door een regionaal ondersteuningsnetwerk, vertegenwoordigd door boeren. De provincie komt in dit model op afstand te staan.

Komende tijd zal blijken of verlenging van de Plattelandscoaches ná 2026 van toegevoegde waarde is, gezien het mogelijke vergelijkbare aanbod van de Sociaal Economische Begeleiding vanuit LNV.

Vervolgens is de financiering relevant en of deze middelen via het UPLG kunnen worden gedekt of dat

(aanvullende) structurele financiële middelen moeten worden gevraagd via de begrotingscyclus.

Kortom

Het project Plattelandscoaches is in 2020 gestart als een tijdelijke impuls om ondernemers/eigenaren te ondersteunen bij het maken van toekomstbestendige keuzes. Inmiddels is het project uitgegroeid tot een zeer gewaardeerd instrument voor ondernemers in deze roerige tijden, met een beoordeling van de Plattelandscoaches van een 8,5. De coaching helpt ondernemers om weer in beweging te komen en ondernemerschap te mobiliseren. Het feit dat Plattelandscoaches vraaggericht en onafhankelijk zijn en dat de privacy van deelnemers geborgd is, is daarbij een belangrijke voorwaarde.

Een belangrijke bijvangst van het project zijn de signalen die de provinciale organisatie ontvangt. Vaak belangrijke signalen waarin ondernemers aangeven een gewenste toekomstbestendige stap te willen zetten, maar tegen belemmeringen aanlopen. Dit kunnen belemmeringen in regelgeving zijn, maar ook gebrek aan kennis en capaciteit bij de provincie, gemeenten en ketenpartners. De landbouwtransitie vraagt inzet op vele schakels. De zwakste schakel kan de transitie in de weg staan. Daarmee reikt het project verder dan alleen het begeleiden en ondersteunen van agrariërs. Het signaleren van knelpunten, deze agenderen en het bijdragen aan oplossingen is bijzonder zinvol. Ook al omdat er sprake is van een integrale en praktische kijk, die aanvullend en verbindend kan zijn op de diverse beleidsvelden. Het faciliteren van Plattelandscoaches

is voor de provincie Utrecht een manier om met ondernemers in gesprek te komen en hiermee te werken aan de vertrouwensrelatie. Met het project kan de provincie van betekenis zijn voor de transitie in de landbouw en het behoud van een vitaal platteland.

Provinciale Staten hebben besloten om het project te verlengen tot medio 2026. Mogelijk dat het ministerie van LNV in 2026 de doelen van het project kan overnemen, maar vooralsnog zullen de Plattelandscoaches een waardevolle ondersteuning voor Utrechtse ondernemers blijven.

